

Vrijheid, Zenos Frudakis

**Liturgie voor de online viering van zondag 17 mei 2020, 6e zondag van
Pasen
Rogate = Bidt!**

Viering beschikbaar om:
10.00 uur op www.kerkomroep.nl en op www.pgij.nl

Voorganger: ds. Peter van der Schans
Lector: Thea van Dijk
Orgel: Marjan Klein-Spijker

Thema: Blijf bij je bevrijder!

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

Welkom door de voorganger

Goede morgen allemaal!

U luistert naar ds. Peter van der Schans.

We zijn in de Ontmoetingskerk van de Protestantse gemeente te IJsselstein.

En samen met een paar anderen maken we deze dienst mogelijk.

Ik noem Eugène Broekman die op het orgel speelt en ons zo begeleidt bij uw zang thuis.

Verder is Thea van Dijk er bij als lector.

En de koster van dienst is Hans van Neutegem.

We hopen op een gezegende dienst.

*Zoals steeds brandt de Paaskaars in ons midden.
Laten we ons toewijden aan God en aan elkaar.
In stilte en daarna met orgelspel.*

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied: Psalm 119: 12 en 40

Gebed aan het begin:

God van ruimte en vrijheid,
God van leven en liefde,
houd ons vast en maak ons sterk
dat wij ons niet buigen voor machten
die geluk beloven, maar onheil geven,
leer ons te leven
in vrijheid en vreugde,
in de ruimte die uw goede woorden
voor ons hebben uitgezet.
Amen.

(Van der Zee, *Zondagsgebeden*, p. 39)

We zingen: Psalm 19:3 en 4

Smeekebed, dat we steeds onderbreken met het zingen van: Lied 295 Refrein

Here God,
we bidden U om wie gevangen zit
in oorlog en geweld,
in honger en dorst,
in armoede en angst,
in haat en nijd.
Zo bidden en zingen we samen:

...

We bidden U om wie gevangen zit
 in oud zeer,
 in ruzie en twist,
 in fouten en gebreken,
 in minderwaardigheid en onzekerheid,
 in gehoorzaamheid en verantwoordelijkheid.
 Zo bidden en zingen we samen:
 ...

We bidden U om wie gevangen zit
 in dictatuur en onderdrukking,
 de monden gesnoerd.
 Geen ruimte om te denken,
 te geloven, te creëren.
 Zo bidden en zingen we samen:
 ...

We bidden U om wie gevangen zit
 in discriminatie, antisemitisme
 en het om andere redenen weg gezet te worden als groep.
 Voor wie
 onvrij is om lief te hebben wie je wil,
 onvrij door geld en goed, jacht naar eer en succes,
 onvrij door verslaving en verharding.
 Zo bidden en zingen we samen:
 ...

We zingen het loflied: Lied 910: 1 en 2

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord: Lied 942:3

Eerste Schriftlezing: Exodus 20:1-21 (NBV)

201. Toen sprak God deze woorden: **2.** ‘Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd. **3.** Vereer naast mij geen andere goden. **4.** Maak geen godenbeelden, geen enkele afbeelding van iets dat in de hemel hier boven is of van iets beneden op de aarde of in het water onder de aarde. **5.** Kniel voor zulke beelden niet neer, vereer ze niet, want ik, de HEER, uw God, duld geen andere goden naast mij. Voor de schuld van de ouders laat ik de kinderen boeten, en ook het derde geslacht en het vierde, wanneer ze mij haten; **6.** maar

als ze mij liefhebben en doen wat ik gebied, bewijs ik hun mijn liefde tot in het duizendste geslacht. **7.** Misbruik de naam van de HEER, uw God, niet, want wie zijn naam misbruikt laat hij niet vrijuit gaan. **8.** Houd de sabbat in ere, het is een heilige dag. **9.** Zes dagen lang kunt u werken en al uw arbeid verrichten, **10.** maar de zevende dag is een rustdag, die gewijd is aan de HEER, uw God; dan mag u niet werken. Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen, voor uw vee, en ook voor vreemdelingen die bij u in de stad wonen. **11.** Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte hij. Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en heilig verklaard. **12.** Toon eerbied voor uw vader en uw moeder. Dan wordt u gezegend met een lang leven in het land dat de HEER, uw God, u geven zal. **13.** Pleeg geen moord. **14.** Pleeg geen overspel. **15.** Steel niet. **16.** Leg over een ander geen vals getuigenis af. **17.** Zet uw zinnen niet op het huis van een ander, en evenmin op zijn vrouw, op zijn slaaf, zijn slavin, zijn rund of zijn ezel, of wat hem ook maar toebehoort.’ **18.** Heel het volk was getuige van de donderslagen en lichtflitsen, het schallen van de ramshoorn en de rook die uit de berg kwam. Bij die aanblik deinsden ze achteruit, en ze bleven op grote afstand staan. **19.** Ze zeiden tegen Mozes: ‘Spreekt u met ons, wij zullen naar u luisteren. Maar laat God niet met ons spreken, want dan sterven we.’ **20.** Maar Mozes antwoordde: ‘Wees niet bang, God is gekomen om u op de proef te stellen en u met ontzag voor hem te vervullen, zodat u niet meer zondigt.’ **21.** En terwijl het volk op een afstand bleef staan, ging Mozes naar de donkere wolk waarin God aanwezig was.

We zingen: Lied Psalm 81: 5, 7, 8 en 9

Tweede Schriftlezing: Psalm 19:8-15 (NBV)

8. De wet van de HEER is volmaakt:
levenskracht voor de mens.

De richtlijn van de HEER is betrouwbaar:
wijsheid voor de eenvoudige.

9. De bevelen van de HEER zijn eenduidig:
vreugde voor het hart.

Het gebod van de HEER is helder:
licht voor de ogen.

10. Het ontzag voor de HEER is zuiver,
houdt stand, voor altijd.
De voorschriften van de HEER zijn waarachtig,
rechtvaardig, geheel en al.

11. Ze zijn begerlijker dan goud,
dan fijn goud in overvloed,
en zoeter dan honing,
dan honing vers uit de raat.

12. Uw dienaar laat zich erdoor verlichten,
wie ze opvolgt wordt rijk beloond.

13. Maar wie kan al zijn fouten kennen?
Spreek mij vrij van verborgen zonden.

14. Bescherm mij, uw dienaar, en laat hoogmoed
niet over mij heersen, dan zal ik volmaakt zijn
en bevrijd van grote zonde.

15. Laten de woorden van mijn mond u behagen,
de overpeinzingen van mijn hart u bekoren,
HEER, mijn rots, mijn bevrijder.

We zingen: Lied 313: 1 en 4

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Met het bijna wekelijks lezen van Exodus zijn we aangekomen bi het gedeelte met de Tien Geboden. Ze staan hier bij Exodus, maar er is ook een versie bij Deuteronomium. Er zijn kleine verschillen. Ik had er een wat dubbele verhouding mee, met die Tien Geboden. Dat komt van vroeger, uit mijn jeugd. Bij ons in de kerk werden ze toen altijd in de morgendiensten opgelezen. Met een plechtige en ietwat dreigende stem. Het woord ‘gebod’ vond ik trouwens al zwaar. En ze werden zó vaak voorgedragen, dat je het onderhand wel had gehad. Het werden loze woorden, inhoudsloos, versleten.

In sommige oude kerken werd het zware nog versterkt: de geboden waren op grote borden die in de kerk hingen opgeschreven. Ze hingen vaak wat naar voren, alsof de geboden op de mensen gedrukt moesten worden.

Het verrassende van de Tien Geboden kwam eigenlijk pas tijdens de theologie studie. Toen leerde ik meer over de achtergronden. En over de opzet en de inhoud. Het hielp al om het woord ‘gebod’ te vervangen door ‘woorden’. Maar dan op z’n Hebreeuws: woord als *dabar*. een woord dat betrouwbaar is, dat ook gedaan wordt, dat waar gemaakt wordt. Dat een weg naar vrijheid wijst. En niet ervaren hoeft te worden als een zware loden last op je schouders.

Ik leerde dat de Tien Woorden niet alleen God als wetgever laten zien. Maar vooral ook God als bevrijder.

En dat de woorden ook blijdschap geven. Hoe verzin je het! Toch is het zo. Kijk maar naar Psalm 19. Die gebruikt daar verschillende uitdrukkingen voor.

8. De wet van de HEER is volmaakt:

levenskracht voor de mens.

9. De bevelen van de HEER zijn eenduidig:

vreugde voor het hart.

De voorschriften van de HEER

... 11.

zijn begeerlijker dan goud,

dan fijn goud in overvloed,

en zoeter dan honing,

dan honing vers uit de raat.

Ik kom er nog op terug.

De Tien woorden regelen de omgang tussen God en de mens en tussen de mens en zijn medemens. Maar het zijn geen regels of afspraken die God en de mens met elkaar zijn overeengekomen. De Tien Geboden zijn door God gegeven. Ze gaan geheel en al van God uit. God spreekt de woorden.

Maar ze staan alle tien onder dit beslag:

20:2. 'Ik ben de HEER, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd.

Deze inleidende stelling heeft een dubbele functie.

(1.) In de eerste plaats geeft ze een fundament aan het eerste gebod: Ik, de HEER, ben uw God, daarom zult u geen andere goden er op nahouden. (2.) Tegelijkertijd functioneert ze als inleiding tot alle tien geboden: omdat Ik, de HEER, uw God ben, zult u zich aan de hierna volgende geboden houden. Het is voor de uitleg van de Tien Woorden van groot belang dat we steeds voor ogen houden, dat de enige hoedanigheid van God de HEER, die hier wordt genoemd, zijn bevrijdingshandelen is. Degene die Israël de Tien Geboden oplegt, is voor alles de Bevrijder. De nadruk op deze eigenschap van God kan maar één ding betekenen: deze geboden zijn bedoeld om de relatie tussen de Bevrijder en de bevrijden te regelen en de vrijheid van beiden te garanderen.

Het volk Israël is in Egypte een volk in verdrukking, geknecht en uitgebuit. God trok zich het lot aan van het volk, bevrijdde het en brengt hen naar hun eigen land. God bevrijdt! Zo blijkt de hele Bijbel door. De HEER doet mensen wegtrekken uit duisternis en verdrukking. De Tien Woorden zijn bedoeld om de mensen te bevrijden van dat wat hen klem zet. Heel kort samengevat is de visie achter de Tien Woorden uit te leggen als: ze willen de mensen helpen te voorkomen dat ze klem komen te zitten in een onderdrukkende 'godsdiens', vastliggende 'godsbeelden', leugenachtigheid, overspannen werkdruk,

enzovoort. Het zijn woorden bedoeld om te bevrijden. De wet is er niet om Israël te beklemmen of de vrijheid te ontnemen. De wet is er om Israël te beschermen, ervoor te zorgen dat het volk niet wéér in onvrijheid terecht komt. Om te voorkomen dat het nog eens in een slavenhuis verzeild raakt. De wet is een oproep om bij God de bevrijder te blijven. De Tien Woorden wijzen een weg die een mens in vrijheid brengt en houdt.

Hoe gaan wij om met wetten en regels? Dat is sowieso al de vraag in normale tijden. Maar nu is het extra belangrijk in deze dagen van hopelijk tijdelijk abnormaal. Met nieuwe verordeningen, regels, richtlijnen, enz.

Allemaal bedoeld om het virus te beperken en liefst zelfs te stoppen. En niet om een overheid te helpen ons aan alle kanten in de gaten te houden en stiekem mensen allerlei gegevens te ontfutselen. Of 5G er door te jassen. Of andere complotten de kans te geven.

Nee, het gaat om gezondheid. En om een zo snel mogelijk weer zo argeloos als het kan met elkaar omgaan.

Maar mensen zijn mensen; niet alleen in gewone tijden, maar ook in ongewone tijden. En zoeken de rek in de wetten en de regels. Of gaan er overheen. Of verklaren ze niet van toepassing op zichzelf. En interpreteren ze heel ruim. Anderen zijn daar weer boos en chagrijnig om. Die pleiten voor een meer letterlijke uitleg.

Onder predikanten is een discussie los gebarsten over de vraag hoe om te gaan met al die richtlijn e.d. Dan gaat het om de vraag of de overheid wel zeggenschap heeft over de kerk. En dat vanwege de scheiding van kerk en staat. En het gaat over de vraag hoe de landelijke kerk dan vervolgens omgaat met de regelgeving. Zijn het decreten die het moderamen van de synode en de leiding van de Dienstenorganisatie oplegt? Wat is de eigen verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerkenraad, van de individuele gelovige?

Ik moet zeggen, dat ik verrast ben door de verantwoordelijkheid die we krijgen van de overheid. En die we over het algemeen met elkaar ook goed gebruiken. Ik betwist niet dat de regering goed gecontroleerd moet worden hoe ze met rechten en regels omgaat. Daar hebben we het parlement voor. En soms blijken er dan toch onvoldoende onderbouwingen te zijn. Kritische controle en commentaren zijn goed. Maar soms lijkt het meer een manier om onder de regels uit te komen.

Vreugde om de wet. Blijdschap om de regels. Dat klinkt tegenstrijdig. En toch, tóch is het aan de orde. Wetten en regels bevorderen de vrijheid. Borgen vrijheid.

Vrijheid is niet lekker doen wat je wil. Vrijheid van meningsuiting bij voorbeeld betekent naar mijn idee dat je niet alles kunt zeggen, wat je wil. Of op zijn minst betekent het: Je mag het misschien wel zeggen, die ruimte is er. Maar doe je dat

dan ook? Is het echt noodzakelijk om iets te zeggen dat voor anderen kwetsend kan zijn?

Vrijheid en wetten. Jan Terlouw zei er prachtige dingen over op 5 mei toen hij in het programma OP1 zat. Vlak voor de aftiteling kwamen er juweeltjes uit zijn mond. In een tijd van rassendiscriminatie, antisemitisme en dat soort kwaad is een wet symbool van vrijheid. In een democratische rechtsstaat spreek je samen af: dit doen we wel, en dat doen we niet. Dat is vrijheid. En dan noemt hij het feest van de vreugde van de wet bij de Joden. Dansen, springen juichen, vrolijk zijn om het geschenk van de wet. Daar weten zij van. Daar zouden we allemaal van moeten weten.

Ooit had Jan Terlouw het al eens eerder verwoord in een gedicht. Het heet:

Vrijheid

*Als je vrij bent lijkt het vanzelfsprekend.
Je mist het pas als je het ontbeert,
en wie het je ontnam propageert
dat vrijheid gehoorzaamheid betekent.
Wie ademhaalt vindt dat niet bijzonder.
Bij ademnood ga je het pas waarderen,
het zuurstofapparaat kan het je leren.
Ongehinderd ademen dat is een wonder.*

*Wie vrijheid kent en koestert en behoedt,
die ademt waarlijk met gezonde longen.
De vreugde van de wet worde bezongen,
want vrijheid in gebondenheid is goed.
Je bent echt vrij wanneer je ongedwongen
naar eigen keuze doen kunt wat je moet.*

Ik keer terug naar de Tien Geboden. De Tien Woorden. Geschenk van God. En je kunt je niet voorstellen, dat je ze níet opvolgt. Dat je er géén werk van maakt. Het zijn leefregels. Bevrijdingswoorden.

Er is een bewerking van de Tien Woorden die consequent geschreven is vanuit de bevrijding. De herkomst is onbekend.

De Tien Woorden, een bewerking: de tien vrijheden *herkomst onbekend*

Ik ben Hij die is!
God voor jullie, Ik heb jullie verlost:

Leef dan als bevrijde mensen.

DE WEG VAN HET GEBOD IS DE WEG DIE JE VRIJ MAAKT:

Vrij van andere goden en machten,
je hoeft ze niet te dienen,
je hoeft je niet te buigen;

Vrij om God niet vast te leggen
in beelden van hout en steen,
in denkbeelden van dogma en belijdenis;

Vrij om de Naam van God
aan te roepen, te belijden, te loven,
te fluisteren als de naam van de liefste;

Vrij om tijd vrij te maken
voor jezelf, voor elkaar, voor God;

Vrij om te leren
van de generatie die ons voorgaat,
aan de kinderen, de mensen van morgen;

Vrij om wel kwaad te worden
maar nooit langer dan tot de zon ondergaat.
Zodat er in je hart geen ruimte komt
voor wrok, haat en bitterheid;

Vrij om trouw te zijn
aan de man, de vrouw, de vriend, de vriendin
tot wie je ooit eens zei: ik hou van jou!

Vrij om rechtvaardig en zorgvuldig om te gaan
met wat jou aan bezit is geschonken;

Vrij om eerlijk en vol vreugde te zeggen:
ik weet iets goeds van hem... van haar...
en anders, hou liever je mond!

Vrij van begeerte,
dat verschrikkelijke verlangen om te hebben wat de ander heeft,
dat je verteert en stuk maakt.

DE WEG VAN HET GEBOD IS DE WEG DIE JE VRIJMAAKT.

Amen.

Meditatief moment: orgelspel.

We zingen: *'Het lied van het beloofde land'* van Hans Bouma (op de melodie van Psalm 87)

1. Bevrijd van dienstbaarheid aan vreemde goden
zijn wij op weg naar het beloofde land,
de grote toekomst heeft ons overmand,
God doet ons op een nieuwe schepping hopen.

2. Wij dromen van gerechtigheid en vrede,
leven voorgoed, geluk voor iedereen,
hemel en aarde weer verzoend bijeen,
volop bewoonbaar zal de wereld wezen.

3. Verheugd zoeken wij tekenen van leven,
spelen wij in op wat God heeft beloofd,
wij vinden Jezus, Hij is onze hoop,
de eerste oogst van nieuwe mogelijkheden.

4. Met Hem, de eerstgeborene der doden,
geven wij stralend van Gods toekomst blijk,
hoe unbewoonbaar deze wereld lijkt,
hardnekkig blijven wij in God geloven.

DIENST VAN HET ANTWOORD

Update

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Gebed

Trouwe God,

Dank U wel voor de Tien Geboden.

Dank U wel dat U regels geeft, richtlijnen.

Niet om ons klein te houden

of om ons leven te beperken,
 maar juist om ons vrijheid te geven
 en de weg te wijzen naar een leven
 met U en onze naasten.

Voor hen die zich gevangen voelen
 in een wereld vol koele berekening,
 waar geen plaats lijkt te zijn
 voor hooggestemde idealen;
 dat zij de moed niet verliezen,
 openingen blijven zoeken
 en medestanders ontmoeten,
 van een zelfde idealisme vervuld.

Bidden wij voor allen die in nood verkeren,
 voor gevangenen en vervolgdten,
 voor thuislozen en vereenzaamden,
 voor hen die hun leven als zinloos ervaren,
 dat zij steun en geborgenheid mogen vinden
 bij mensen die zich om hen bekommeren.

Overleden

Ziek

Huwelijksjubileum

Stil gebed

Onze Vader:

Onze Vader die in de hemelen zijt,
 uw Naam worde geheiligd;
 uw Koninkrijk kome;
 uw wil geschiede
 gelijk in de hemel alzo ook op aarde.
 Geef ons heden ons dagelijks brood,
 en vergeef ons onze schulden,
 gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,
 en leid ons niet in verzoeking
 maar verlos ons van de boze.
 Want van u is het Koninkrijk

en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.
Amen

Delen van de bloemengroet

Inzameling van de gaven: Kinderfonds Mamas

Omdat we niet kunnen collecteren in de eredienst vragen we u om uw collecte digitaal bij te dragen. We doen dat in het volle besef van onzekerheden bij gemeenteleden, ook op financieel gebied. Drie manieren om uw bijdrage te doen:

- U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening van het College van Diakenen: NL43RABO0159278325 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente IJsselstein
- Via de website [Samen goed doen](#) komt u op een betaalpagina waar u uw gift via iDEAL kunt betalen.
- U kunt middels onderstaande QR-code betalen. U kunt met app (QR-lezer) de code lezen. Kies vervolgens voor ‘via de website’, zo komt u ook op de betaalpagina waar u via iDEAL uw bijdrage kunt overmaken.

Een aandachtspunt bij de betaling via iDEAL:

De betaling wordt gestort op rekening Stichting Derden Gelden ten name van Samen GoedDoen. Dit is een verzamelrekening, vanuit deze rekening worden de gelden overgemaakt naar de rekening van onze kerkelijke gemeente.

De totale collecteopbrengst wordt via een verdeelsleutel verdeeld tussen College van diakenen en College van Kerkrentmeesters.

Wij danken u van harte voor uw gift!

Namens het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeesters:
Jannie Schimmel en Daniëlle van den Houten

AAN HET EINDE

We zingen slotlied: Lied 871

Uitzending

Zegen:

De Levende zal voor je zijn
om je de weg naar vrijheid te wijzen.
De Levende zal achter je zijn
om je rug te sterken zodat je rechtop zult gaan.
De Levende zal naast je zijn
als een vriend, een vriendin aan je zijde.
De Levende zal om je zijn
als een haag van bescherming.
De Levende zal in je zijn
en je voeden met erbarmen..
Zo zegene ons de Levende,
vandaag, morgen en tot in eeuwigheid.
Amen.

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel